

Боголюбов В.М.,
д.п.н., професор
Пушок Д.А.,
студент

факультет захисту рослин, біотехнологій та екології
Національний університет біоресурсів і природокористування України

ФОРМУВАННЯ РЕГІОНАЛЬНОЇ СТРАТЕГІЇ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ЧЕРНІГІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

На конференції ООН з охорони навколишнього середовища і розвитку „Планета Земля”, що відбулась в 1992 році в Ріо-де-Жанейро, був прийнятий „Порядок денний на ХХІ століття”, де розроблені загальні принципи й рекомендації, щодо збалансованого розв'язання соціально-економічних завдань і збереження природного середовища та природно-ресурсного потенціалу.

Згідно ухвалені програми дій, в усіх країнах, що підписали „Порядок денний на ХХІ століття”, повинні бути розроблені Національні стратегії стійкого розвитку до 2002 року. Можна вважати, що Україна з 1992 року розпочала розробку Національної стратегії переходу до сталого розвитку. Постановою Верховної Ради України у 1999 році було схвалено Концепцію сталого розвитку населених пунктів. Розроблено декілька проектів «Концепції сталого розвитку України», де визначені основні положення, принципи, шляхи та засоби реалізації державної політики.

Слід зазначити, що для вибору стратегії забезпечення місцевого сталого розвитку (на регіональному рівні) важливим механізмом має бути прогнозування перспектив його стану на ближню і віддалену перспективу з огляду на наявні проблеми та ресурси для їх вирішення.

Незважаючи на численні дослідження вітчизняних та зарубіжних вчених наукові засади розробки стратегій сталого розвитку країн і, особливо, регіонів розроблені ще недостатньо. Особливої уваги потребують питання, пов'язані не лише з процедурами розробки регіональної стратегії сталого розвитку, але і шляхів прогнозування зрівноваженого соціально-економічного функціонування адміністративно-територіальних одиниць з обов'язковим врахуванням екологічних обмежень.

Покращання екологічної ситуації в Чернігівській області можливе шляхом реалізації механізмів екологічного регулювання та організаційно-управлінських стабілізаційних природоохоронних заходів, узгоджене здійснення яких може або усувати вплив дестабілізуючих факторів на об'єкти та системи народногосподарського комплексу або обмежувати погіршення їх функціонування.

При розробці регіональної стратегії сталого розвитку необхідно враховувати такі принципи, як «*принцип екологізації економіки*», який передбачає перегляд економічної та секторальної політики з метою трансформування зовнішніх екологічних і соціальних факторів (пов'язаних з виснаженням природних ресурсів і забрудненням довкілля) у внутрішні витрати виробництва та їх інтеграцію в процес ринкового ціноутворення.

З іншого боку потрібно враховувати обмеження, які існують в галузі експлуатації природних ресурсів, які пов'язані з обмеженою здатністю екологічних систем до самовідновлення, а також із сучасним рівнем техніки і соціальної організації. Регіональна стратегія повинна формувати стиль життя людей таким чином, щоб використання природних ресурсів узгоджувалось з екологічними можливостями регіону. В першу чергу це стосується використання енергетичних і матеріальних ресурсів.

На основі результатів проведеного аналізу ми дійшли висновку, що на даний час у вітчизняній практиці відсутні системи регіональних індикаторів сталого розвитку, які б повною мірою відображали всі аспекти сталого розвитку. Відсутні також і системи показників, придатних для моніторингу досягнутого прогресу у запровадженні концепції сталого розвитку.

Адже значну частину досліджень спрямовано на оцінювання сталого розвитку міст або за невеликою кількістю показників, які не дають, на нашу думку, чіткого уявлення про реальний стан економічної, екологічної чи соціальної компонент сталого розвитку, або лише за окремими складниками цих компонент.

Тому, на наш погляд, все ще існує потреба у розробленні системи індикаторів регіонального сталого розвитку, яка була б гармонізована із тими індикаторами, які широко використовуються міжнародною спільнотою і, водночас, базуються на використанні доступної та достовірної статистичної інформації, відображають реальні проблеми і досягнення у різних сферах життя населення Чернігівської області.